

Боброва В. Б.

*студентка 1-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РОЗВИТОК ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ У СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ ЄВРОПІ

Наука про адвокатуру вивчає інститут адвокатури не тільки встановленні і динаміці, але і питання про суб'єктів, її здійснюючих, вимоги до них, принципи і умови її ведення.

історія адвокатури в Німеччині достатньо давня. Початок зародження адвокатури покладено духівництвом. саме священники для захисту своїх прав в судах наймали освічених людей, які знали звичаї, порядок судового розгляду справ, правові норми. вже в законодавчих актах 799, 802, 803, 805 років зустрічаються норми щодо адвокатів. в той же час будь-яка особа могла одержати право на заняття адвокатською діяльністю.

внутрішньої організації адвокатури не було (колегій, союзів і тлі.). у судовій практиці Німеччини з 1495 р. заснований імператорський суд, орський суд, половина складу якого складалася з «докторів права» (вчених-правознавців з університетів). З того часу в судову практику активно стали притягуватися вчені права з університетів для консультацій. тобто фактично університетам було надано право «офіційних консультацій», які були створені при юридичних факультетах за зразком судових колегій і складалися з професорів права даного університету. і при сумніві в правильності своєї позиції суд мав право спрямувати матеріали справи в таку комісію, яка давала свій висновок, що згодом ставав фактично присудженням.

у Німеччині існувала такса юридичних послуг, за порушення якої адвокат позбавлявся права практикувати і сумісно з клієнтом, який переplatив, підлягав штрафу, а іноді – тілесному покаранню.

канонічне право Франції запозичало цілий ряд норм щодо адвокатури з римського права. воно вимагало від адвокатів 3-річного вивчення канонічного і цивільного права, практичної підготовки і щорічного принесення присяги. Закон забороняв адвокатам одержувати гонорар. у 1270 р. з'явилися «установи Людовика святого», що поклали перші основи французького судового устрою і судочинства. Згідно декрету короля від 1274 р. адвокати існували при

судах. З 1344 р. адвокати ділилися на захисників і радників. адвокатами не могли бути не католики, особи, які були піддані церковному покаранню, ченці. Хоча інші духовні особи могли виступати в суді захисниками в кримінальних справах. Єдине виключення для участі в справі таких осіб було не «пролиття крові».

у 1425 р. король Генріх VI заборонив починати розглядати будь-яку справу без адвоката, з яким навіть голосно розмовляти було заборонено, а при зверненні до суду потрібно постійно було ставати на коліна всім учасникам процесу, окрім адвокатів. При королях карлі VII і карлі VIII з'являється особлива група захисників «королівських адвокатів», які захищали в суді інтереси корони. Їм було категорично заборонено виступати в справах приватного звинувачення. адвокати були звільнені від сплати багатьох податків і за наявності 10-річного адвокатського стажу практично кожний безперешкодно, навіть не складаючи іспитів, міг посідати посаду судді. адвокати входили до складу «парламентського корпусу» і займали в ньому місце, наступне за суддями і прокурорами. Парламент мав право видавати всякого роду розпорядження, що стосуються свого внутрішнього устрою, а, отже, міг регламентувати і діяльність адвокатури. самі ж адвокати підкорялися тільки розпорядженням парламенту. За рівню освіти з 1344 р. для адвоката потрібно було мати ступінь бакалавра права. З того часу у Франції починає застосовуватися такса, яка встановлювала максимум винагороди. адвокат міг звернутися з позовом до суду у разі ухилення клієнта від виплати винагороди.

в англії суди в основному не мали постійного місцезнаходження і тому їх називали мандрівними. При кожному такому суді були прикріплені захисники, які об'єднувалися в співтовариства Inns Court. король едвард I адвокатів вперше назвав barrister, вказавши, що зі всіх захисників (а їх було багато різних категорій) тільки барістери можуть захищати сторони перед судом. Підготовка кандидатів в адвокати в англії відбувалася не в університетах, як в інших країнах, а в самій адвокатській корпорації.

серед правозахисників розрізняли: 1) тих, які мали право виступати в королівських судах (безпосередньо адвокатів), і 2) тих, які давали консультації з правових питань, але безпосередньо виступати в королівському суді не могли (консультанти).

На вищому рівні в ієрархії знаходилися старші адвокати, які мали право виступати представниками в суді загальних тяжб. На-

ступним був баристер молодший адвокат. Потім йде численна група юристів, яка називається атторнеї. соліситори (solicit – з англ вести справу, турбуватися), що з'явилися в цей же час, викопували канцелярську роботу за дорученням землевласників і надавали відповідні послуги атторнеям.

Барістери були не стільки представники однієї із сторін в суді, скільки знавцями права: вони відмовилися від технічних обов'язків, пов'язаних зведенням судового процесу. атторнеї ж вступали в прямий контакт з клієнтом, брали участь в підготовці процесу, зборі фактичного матеріалу.

ми бачимо, що на Європейському континенті адвокати надавали основну увагу встановленню прав і обов'язків суб'єктів (норм матеріального права). а англійські юристи були зосереджені на питаннях процедури (процесуальних вимог): процедура перш за все. із самого початку загальне право зводилося до певного числа процесуальних форм (видів позову), в рамках яких можна було одержані рішення, але ніколи не можна було точно знати наперед, яким воно буде. основна проблема полягала в тому, щоб королівський суд прийняв справу до розгляду, а потім довів його до кінця крізь нетрі формалізованої процедури.

І в цей час публічний і загальний процеси почали перетворюватися в таємний і інквізиційний, що обмежувало участь адвокатів в кримінальному процесі. Наприклад, у Франції тільки згідно указу короля Франциска I від 1539 р. участь адвоката в процесі дозволялася тільки за спеціальним дозволом суду.

в добу середньовіччя спостерігається така негативна тенденція як залежність від церкви. в цілому ж інститут адвокатури функціонував як відносно незалежний.